

KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ HAKKI KAPSAMINDA ODA/DİŐİPLİN HAPSİ

Selçuk ULUS

Kırıkkale-Sulakyurt Savcısı

ÖZET

Bu makalenin gayesi; tüm insanların ortak haklarından olan hürriyet ve güvenlik hakkının Anayasa, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi çerçevesinde ele alınarak bu hakkın ihlale sebebiyet veren oda hapsi söz konusu olduğu durumlarda bireysel başvuru kapsamında Anayasa Mahkemesi'nde ileri sürülebilmesi incelemek ve karşılaştırmaktır. Bu çalışmanın kapsamında; kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını ihlal eden oda hapsi uygulaması detaylı bir şekilde incelenmiş, bu ihlal neticesinde kişilerin bireysel başvuru kapsamında Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunabileceği ve bu kapsamdaki daha önceden verilmiş kararlar incelenmiştir. 1982 Anayasası'nda 12 Eylül 2010 tarihinde yapılan değişiklikle yer alan, 30 Mart 2011 tarihi ile 6216 sayılı kanun ile yasalaşan bireysel başvuru müessesesinin nasıl uygulanacağıyla birlikte herkese, kamu gücü tarafından, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde yer alan ve Anayasamızda ele alınan temel hak ve özgürlüklerden birinin ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvuru hakkı tanınmıştır.

Makale üç ana bölüm altında planlanmış olup; birinci bölümde, bireysel başvuru kurumu hakkında genel açıklamalar ele alınmıştır. İnsan haklarını koruyan bir hukuk devleti yaratabilmek için, söz konusu somut olaylar baz alınarak yapılan tespitlerin objektif ve gerçekçi bir biçimde değerlendirilmesi, dünya çapında olmasa da en azından ülkemiz açısından muhakeme bakımından cezai unsur içereni kanun ve yönetmeliklerde gerekli hususların hızlı ve yerinde bir düzenle gerçekleşmesi, yapılacak olan bu hususlarında de fiiliyatta etkin bir şekilde düzene koyulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özgürlük, Güvenlik, Oda hapsi

ROOM / DISCIPLINE ARREST ON THE RIGHT OF PERSONALITY AND SAFETY

ABSTRACT

This article is about; to review and compare the right of freedom and security, which is the common right of all people, to be considered by the Constitu-

tional Court under the Constitutional Court, the Criminal Procedure Code and the European Convention on Human Rights, and in cases where there is room for imprisonment. The scope of this study; the applicant has been examined in detail the practice of imprisonment in violation of the right to freedom of person and security and in the event of violation the prior application of the Constitutional Court in the scope of the individual application has been examined. With the amendment made in the Constitution of 1982 on September 12, 2010, together with the application of the individual application institution enacted by the Law no. 6216 on 30 March 2011, everyone will be entitled to the fundamental rights and freedoms set forth in the Constitution of the European Convention on Human Rights, the Constitutional Court has been granted the right to apply for alleged violation of one of the freedoms.

The article is planned under three main sections; In the first part, general explanations about the individual applicant institution are discussed. In order to create a state of law that protects human rights, it will be done in an objective and realistic way to evaluate the determinations made on the basis of concrete events and to realize a fast and proper arrangement of the necessary elements in the laws and regulations that have criminal elements in terms of reason, at least not in the world, it is necessary to put the apparatus into practice in an effective manner.

Keywords: Freedom, Security, Room arrest

GİRİŞ

İnsanoğlu eski çağlardaki birçok devrimi, ihtilal ve mücadelesini, hak ve özgürlük arayışları çerçevesinde yapmış, bunun sonucu olarak günümüzdeki temel insan haklarının oluşmasına ve gelişmesine katkı sağlamış, aynı zamanda bu konuda azımsanmayacak kadar insan hakları belgesi oluşturulmuştur.

Bireyler geçmişten günümüze kadar haklarını oluşturup kullanma mücadelesi verirken en çok üzerinde durulan ve tartışılan haklardan bir tanesi de kişi hürriyeti ve güvenliği hakkıdır. Çünkü kişi bu hakkın sınırlanması ya da ortadan kalkması halinde kendisiyle ilgili diğer hak ve özgürlükleri de zarar görmüş olacaktır. Bu sebepten ötürü esas olarak diğer hakların özünde yatan kişi özgürlüğü ve güvenlik hakkı, insan hakları sözleşmelerinde ve Türk Anayasasında düzenlenmiş en temel konulardan birisi olması itibarıyla kişilere başkaca hak ve özgürlüklerle ilgili güvenceler sağlamaktadır.

Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı, bütün özgürlüklerin esasında var olan bir haktır. Çünkü fizik ve beden hürriyeti olmayan bir kişinin, bunlarla ilişkili

diğer özgürlüklerden bahsetmesi doğru olmayacaktır. Bu hususta, yaptığımız çalışmada oda hapsi uygulamasının bireyin özgürlük ve güvenlik hakkını ihlal etmesi konusunu ayrıca bununla ilgili olarak bu hakkı ihlal edilen kişilerin Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yapması konuları ele alınmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin beşinci maddesi kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının korunması bakımından esaslı bir yapı nokta oluşturmaktadır. Bireysel başvuru yoluyla birey, uluslararası hukukta hak süjesi haline gelmiş ve diğer hakların yanında kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlali durumları AİHS' nin organları tarafından saptanıp sözleşmecı devletlere kişilerin haklarını ihlalleri sebebiyle yaptırımlar uygulanması yolu açılmıştır.

Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının on dokuzuncu maddesinde üst bir norm şeklinde, temel hak ve özgürlüklerin hemen ardından düzenlenmiş ve Türk Hukuk mevzuatında hem özel hukuk alanında hem de kamu hukuku alanında birçok formda esas alınarak bu düzenlemenin sınırları belirlenmeye çalışılmıştır¹.

Demokratik anayasalara baktığımızda göze çarpan en önemli noktalardan birisi de, bireylere karşı kamu gücü eylemleriyle hak ihlalinde bulunan uygulamaların etkili bir şekilde sınırlandırmak amacıyla bireyin hak ve özgürlüklerini daha etkili bir şekilde korumaktır. Anayasaların bu özelliği, toplumsal yaşamımızda olmazsa olmazı olan özgürlük ile otorite arasındaki denge arayışının bir pratik sonucudur. Gerçekten de baktığımızda kişisel özgürlükler, ancak otoritenin kullanım alanının hukuk kuralları ile tespit edildiği ve sınırlandırıldığı durumlarda güvence altına alınabilir².

Bireysel başvuru ya da diğer bir ifade ile anayasa şikayeti, kişinin temel hak ve özgürlükleri kamu gücünün eylem ve ihmali nedeniyle ihlal edilen bireylerin diğer başvuru yollarını tükettikten sonra başvurdukları istisnai ve ikincil nitelikte bir arama yolu olarak tanımlanabilir³.

Oda hapsi uygulaması ile ilgili olarak bu çalışmada, disiplin cezasının İnsan Hakları Sözleşmesi, Anayasamız ve kanuni mevzuat çerçevesinde ele alınacağı, ilaveten bu hususa ilişkin bu hak ihlalleri ile ilgili olarak bireysel başvuru kapsamı çerçevesinde Anayasa Mahkemesi'nde ileri sürülebileceği hususu incelenecektir. Bu incelemeler esnasında hem ulusal hem de uluslararası mahkeme kararlarına da atıf yapılacaktır.

1 2709 s. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 17863 s. RG., Y.T. 09.11.1982, m.19

2 Kılıç, Haşim; "Bireysel Başvuru ve Dünyadaki Uygulaması", Anayasa Yargısı, 26, 2009, s. 9.

3 Ekinci/Sağlam, 66 Soruda Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru, s. 9.

Bu çalışmanın içeriğinde, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını ihlal eden oda hapsi disiplin cezasının kavramsal olarak kapsamı incelendikten sonra bu uygulamanın hak ihlalleri karşısında bireylerin konuyu bireysel başvuru kapsamında Anayasa Mahkemesi'ne taşınması ve bu konuda örnek kararlara atıf yapılacaktır.

Makale de genel olarak oda hapsi disiplin cezasının oluşturduğu hak ihlalleri, daha sonra bu ihlaller neticesinde oluşan mağduriyetin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı kapsamında Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yoluyla giderilmesinin yolları ve bu konudaki örnek kararlar ele alınmıştır.

Sonuç bölümünde ise, makale konusu kapsamında incelenen ve sorunlu olduğu tespit edilen noktalar ile bu noktalara ilişkin çözüm yolları ortaya konulup değerlendirilmiştir. Bu noktada ortaya konulan çözüm yollarının söz konusu kişilerin haklarının hem işlevsel hem de günümüz hukuk devletinin ihtiyaçlarına cevap verebilmesi amacıyla icra edilebilmesi hedeflenmektedir.

1. ODA HAPSİ UYGULAMASI VE OLUŞAN HAK İHLALLERİ

Öncelikli olarak oda hapsi cezası, asker kişilere verilen ve bu kişileri özgürlüklerinden mahrum bırakan bir disiplin cezası olarak tanımlanmaktadır. AİHM “kanun tarafından öngörülen bir yükümlülüğün uygulanmasını sağlamak” ifadesinin yalnızca, kanunun bir kimseyi ihmal ettiği özel ve somut bir yükümlülüğü yerine getirmeye zorlamak amacıyla tutuklanmasına izin verdiği durumlar bakımından geçerli olduğu kanısına sahiptir.

Oda hapsi cezası; 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinin Disiplin Kanunu'nun disiplin cezaları alt başlığı altında düzenlenmiştir. Bu cezayı vermeye yetkili disiplin kurulları ve disiplin amirleridir. İlgili hükme göre; “Oda hapsi cezası; bu amaçla tahsis edilecek hapis odasında yerine getirilir. Hapis odalarının kapısında nöbetçi bulundurulur. Oda hapsi cezası alan personel, cezanın yerine getirilmesi süresince emir veremez ve genel hizmet yapamaz. Ceza;

a) Seferberlik ve savaş zamanında;

1) Bu Kanunda belirlenmiş tüm disiplinsizlik hâllerinde disiplin amirleri tarafından ekli (1) sayılı çizelgeye göre verilebilir.

2) Bu Kanuna göre hizmet yerini terk etmeme cezası ile cezalandırılmayı gerektiren disiplinsizlik hâllerinde, disiplin kurulları tarafından on günden otuz güne kadar verilebilir.

b) Barış zamanında; Türk karasuları dışında bulunan gemilerde görev yapan personele, sadece buralarda bulunduğu süre içinde işledikleri ve hizmet yerini terk etmeme cezası ile cezalandırılmayı gerektiren disiplinsizlikler için gemi komutanı tarafından, 14 üncü maddede belirlenmiş esaslar çerçevesinde verilebilir⁴.

AIHM, Sözleşme'nin 5(1)(a) maddesinin hükümlerine göre özgürlüğü kısıtlayıcı cezaların; bir yargı kararı sonucu verilmiş olması gerektiğini, cezanın ayrıca ilgili dava konusunda karar verme mercii niteliğine sahip, yürütme erkinden bağımsız ve gerekli yargı güvencelerine sahip yetkili bir mahkeme tarafından verilmesi gerektiğini⁵, ancak başvuru haklarındaki tutukluluk kararının emir komuta zinciri içerisinde bulunan askeri üstleri tarafından verildiğini, bu kişilerin karar verme konusundaki yetkilerini hiyerarşik ilişkiden aldığını, ayrıca bu hiyerarşik yapı içerisinde kendilerinin de bağımsız olmadıklarını, disiplin cezası veren kişinin askeri olarak hiyerarşik üstüne yapılan itiraz başvurusunun da Sözleşme'nin 5.maddesi uyarınca yargı güvencesine dair teminatları sağlamadığını belirterek karar vermiştir⁶.

2. ODA HAPSI İLE İLGİLİ OLARAK ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

Oda hapsi cezası, Anayasa Mahkemesine yapılan başvurularda da gündeme gelmektedir. F.H.H davasında başvuru hakkında, «12/1/2013 Cumartesi günü Jandarma Genel Komutanlığınca yapılan denetimlere hazırlık kapsamında mesai yapılacağı kendisine emredilmiş olmasına rağmen mesaiyi izinsiz terk etmiş olması sebebine dayanılarak disiplin soruşturması açılmış, 14/1/2013 tarihinde savunması alınmış ve savunmasının yeterli bulunmaması üzerine Jandarma Komando Tabur Komutanlığındaki yetkili amiri tarafından “*disiplin tecavüzi*” suçu nedeniyle 14/1/2013 tarihinde beş (5) gün oda hapsi cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Bu karar başvurucuya 15/1/2013 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu, anılan oda hapsi cezasına 16/1/2013 tarihinde itiraz etmiş, ancak itirazı Jandarma Genel Komutanlığı İl Jandarma Komutan Yardımcılığında görevli hiyerarşik üstü tarafından 17/1/2013 tarihli kararlarla reddedilmiştir. Kesinleşen oda hapsi cezası 21/1/2013- 26/1/2013 tarihleri arasında Jandarma Genel Komutanlığı 121. Jandarma Eğitim Alay Komutanlığı Disiplin Ceza ve Tutukevinde infaz edilmiştir. Başvurucu, kanunla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız mahkeme yerine hiyerarşik üstü tarafından hakkında oda

4 6413 sayılı yasanın on ikinci maddesinin altıncı fıkrası

5Tengilimoğlu ve Diğerleri/Türkiye, no.26938/08 vd., 5/6/2012, s.35.

6Tengilimoğlu ve Diğerleri/Türkiye, no.26938/08 vd., 5/6/2012, s.35. Aynı yönde bkz., Kirkit ve Diğerleri/Türkiye(kk), no.32297/07, 05/04/2011.

hapse cezası uygulandığını ve bunun kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını ihlal ettiğini ileri sürüp bireysel başvuruda bulunmuştur. AYM'e bu noktada Yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş bir mahkûmiyet" kararının yokluğu nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının ihlal edildiğine başvurucuya tazminat ödenmesine karar vermiştir⁷.

Yine AYM bu konuya ilişkin verdiği bir kararda, "başvurucudan nizamiyede mevcut olan tüm talimatları imzalaması istenmiş, başvurucu da söz konusu talimatların görevi ile ilgili olmadığını, erbaş ve erler tarafından yapılacak görevlere ilişkin talimatlar olduğunu ve kendisinin ise astsubay rütbesinde bir personel olduğunu, ilgili talimatları hazırlayan ve onaylayan kişilerin amiri pozisyonunda bulunmamalarını gerekçe göstererek anılan talimatları imzalamak istemediğini beyan etmiştir. Başvurucu, aynı gün öğlen saatlerinde, başvurucunun amiri pozisyonunda olmadığını belirttiği Atış ve Tatbikat Tabur Komutanı tarafından söz konusu talimatları imzalamak üzere telefonla odasına çağırılmıştır. Başvurucu, öğle yemeği istirahatında olduğu, bahsi geçen talimatların görevi ile ilgisinin bulunmadığı ve statüsüne de uygun olmadığı gerekçesi ile bu çağrıya icabet etmemiştir. Bunun üzerine başvurucuya yedi gün oda hapsi cezası verildiği, bu noktada yetkili bir mahkeme tarafından verilen bir karar mevcut olmadığından hak ihlali olduğuna" karar vermiştir⁸.

AİHM içtihatlarında, oda hapsi disiplin cezasının hürriyetten yoksun bırakma kapsamında olduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla hürriyetten yoksun bırakma bir yargı kararının sonucu olması gerekir ve bu kararın gerekli yetkiye sahip, yürütmeden bağımsız ve uygun yargı teminatlarını sunan yetkili mahkeme tarafından verilmesi gerekir⁹.

G.S. davasında başvurucu, herhangi bir mahkeme kararı olmaksızın yetkili amirin talimatı ve sonrasında kararıyla kendisine altı gün oda hapsi cezası verilmesini kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. AYM, somut olayda, başvurucu hakkında verilen oda hapsi cezasının mahkemenin zaman bakımından yetkisi başladıktan sonraki bir tarih olan 30/10/2012 ile 5/11/2012 tarihleri arasında infaz edilmiş olduğunu, cezanın infazın verilen cezanın kesinleşmesi üzerinde herhangi bir etkisi bulunmadığını¹⁰ belirtmiş ve başvuru konusu işlem 23/09/2012 tarihinden önce kesinleşmiş olduğundan

7 AYM, F.H.H., B.No:2013/1419, 15/04/2015, s.10-11.

8 AYM, Hasan Baki Gülcan, B.No:2013/760, 12/03/2015, s.8-9.

9 Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. Pulatlı/Türkiye, B.No:38665/07, 26/4/2011, s 28-32.

10 Birçok kararın yanında bkz., AYM, G.S., B. No.2012/832, 12/02/2013, S.17. Ayrıca, bkz., AYM, Y.C.K., 2012/889, 26/03/2013.

başvurunun “zaman bakımından yetkisizlik” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir¹¹.

AYM’ nin oda hapsi konusunda verdiği kararlarda, başvuru tarihinin belirlenmesinde söz konusu cezanın kesinleşme tarihini esas aldığı görülmektedir. Ancak AİHM, ulusal hukukta bu tür cezalarla ilgili etkili başvuru yolu bulunmaması durumunda başvuru süresinin, şikayet edilen eylemin sona ermesiyle başladığını vurgulamakta ve başvuru süresinin disiplin cezasının infazından sonra başlatılmasını öngörmektedir. Yukarıda bahsi geçen bu tür davalarda, oda hapsi cezası AYM’ nin zaman bakımından yetkisinin başladığı tarihten önce kesinleşmiş olsa da cezanın infazı kritik tarihten sonra gerçekleşmiştir. Fakat özellikle ifade edilmesi gerekir ki bu durum AİHM içtihatlarıyla uyumlu görünmemektedir.

Sözleşme’nin 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise Anayasa’nın birinci fıkrası ile paralel bir ifadeye yer verildikten sonra, aynı fıkranın (a) bendinde kişi özgürlüğü ve güvenliğinin istisnası olarak “*yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkûmiyet kararı sonrasında yasaya uygun olarak tutulma*” hali düzenlenmiştir. Sözleşme’ye göre, özgürlüğe getirilen sınırlamanın meşru kabul edilebilmesi için mahkûmiyet kararı sonrası “*tutma*” hali veya hapsedilmenin, “*yetkili mahkeme*” kararına dayalı ve hukuka (kanuna) uygun olması şartları aranmaktadır. Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı yönünden “*tutma*” hali, geniş anlamda kullanılmakta olup; gözaltı, tutuklama, mahkûmiyet sonrası tutukluluk ve hükümlülük hallerini içine almaktadır. Sözleşme maddesindeki “*yetkili mahkeme*” vurgusu, kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılması sonucunu doğuran ceza veya güvenlik tedbiri uygulama konusunda kanun gereği yetkilendirilmiş, yürütme organı ve taraflardan bağımsız ve yeterli güvencelere sahip yargısal organı ifade etmektedir¹².

Diğer taraftan Anayasa’nın 38. maddesinin onuncu fıkrasında idarenin kişi hürriyetini kısıtlayacak biçimde bir yaptırım uygulayamayacağı belirtildikten sonra Silahlı Kuvvetlerin «*iç düzeni*» bakımından bu hükme kanunla istisnalar getirilebileceği hususu düzenlenmiştir. Böylece Silahlı Kuvvetlerin iç düzeni bakımından gerekli olması halinde idare tarafından kişi hürriyetini bağlayıcı bazı yaptırımların uygulanabilmesine izin verilmiştir. Ancak, Silahlı Kuvvetlerin «*iç düzeni*» bakımından kabul edilen bu istisna, sadece disiplini koruma ve bozulan disiplini sağlama niteliğindeki yaptırımlar bakımından söz konusu

11 AYM, G.S., B. No:2012/832, 12/02/2013, s.18.

12 Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. De Wilde, Ooms And Versyp/Belçika, B. No: 2832/66, 2835/66, 2899/66 ve 18/6/1971, § 78; Engel ve Diğerleri/Hollanda, B. No: 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72 ve 8/6/1976, § 6.

olabilir. Bunun ötesinde mevzuatta disiplin cezası olarak vasıflandırılmış olsa bile ceza hukuku alanına girecek nitelikteki hürriyeti bağlayıcı yaptırımların idare tarafından verilmesine demokratik bir toplumda izin verilemez. Nitekim AİHM de askeri yaşamın gerekliliklerini göz ardı etmemiş ve ceza hukuku alanına girmeyecek kadar kısa olan bazı cezaların Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamına girmediğini belirtmiştir.¹³

SONUÇ

Bir hukuk devletinde öncelikli olarak esas olan özgürlüklerin bizatihi kendisidir. Hangi nedenle olursa olsun, özgürlük ve güvenlik haklarımızın ancak yine özgürlüklerimizi daha iyi kullanabilmemiz için sınırlandırılabilceğini düşünmekteyiz. Özgürlüklere getirilen sınırlamalar ancak kanunla olabilir. Kısıtlama getirilirken sınırlamanın istisna olduğu açıkça ifade edilmelidir. Özgürlük hakkına getirilen sınırlamanın açık ve anlaşılır bir şekilde olması ve muğlak ifadelerden bir başka deyişle net olmayan ifadelerden kaçınılmalıdır. Bu noktada özgürlükler ancak toplum hayatının düzenli bir şekilde akışını sağlamak ve kendisinden tüm toplumda yaşayan bireylerin fayda sağlayabilmesini olanaklı kılmak gayesiyle kısıtlanabilir ve getirilen bu kısıtlama, demokratik toplum düzeni için zaruri olmalıdır. Yani gelen kısıtlamanın acil bir toplum ihtiyacına cevap vermesi gerekmektedir. Ayrıca yapılan sınırlamanın mutlaka acil, makul, zorunlu ve geçerli bir nedeni olması gerekmektedir. .

Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini düşünen kişilere Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkının tanınmış olması, devletin güvencesi altında olan bireylerin hak ve özgürlükleri adına sevindirici ve demokratik bir gelişmedir. Bu noktada diyebiliriz ki, koruma ve kollama adına kurum ve kuruluş oluşturulması, ancak etkin ve fonksiyonel bir eğitim mekanizması ile anlam kazanır. Oluşturulan bu yeni denetim sisteminin, bireylerin hak ve onur mücadelesine önemli katkılar sunacağı, özellikle, Anayasa yargısının gelişimine katkı sağlayacağı, temel haklar konusunda Türkiye'deki uygulama ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarındaki uygulama açısından anlayış farkının ortadan kaldırılmasına ya da en aza indirilmesine imkân vereceği konusunda hemfikir durumdayız.

Anayasa Mahkemesi'ne kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkıyla ilgili bireysel başvurularda mahkemenin işlevi, önüne gelen her somut olayda temel hak ve özgürlüklerle ilişkin uluslararası sözleşme kuralları ile Anayasa hükümlerinin anlamını net bir şekilde tespit etmek, Anayasanın ve mahkeme kararlarının

¹³Bkz. Engel ve Diğerleri/Hollanda, B. No: 5100/71, 8/6/1976, § 85.

bağlayıcılığı ilkesi sayesinde, bu yorumun diğer yargı organları tarafından benimsenmesini sağlamak olmalıdır. Anayasa Mahkemesi tarafından, bireysel başvuru kapsamı sonucunda verilecek ihlal kararlarının yerine getirilmesi zorunluluğu, hakimlerin uyguladıkları kanunları Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uygun yorumlamaları yönündeki açık bir şekilde ifade edilen anayasa yükümlülüklerini bir hayli güçlendirecektir. Ancak bir noktaya dikkat çekmek gerekecektir ki, Türkiye’de ciddiyetine bakılmaksızın her konunun adliyelere taşınması, yargının ucuz olması ve yargı dışı çözüm yollarının zayıf olması sebebiyle başvuru sayısı gitgide artmaktadır. Bu noktada hem yerel mahkemeler hem de yüksek mahkemeler üstündeki iş yükü gerçekçi seviyeye ulaşmadan, mahkeme kararlarına karşı bireysel başvuru hakkının tanınmış olmasının Anayasa Mahkemesi’ni ciddi bir iş yüküyle karşı karşıya bıraktığını açıkça söyleyebiliriz¹⁴.

Oda hapsi disiplin cezası ile ilgili olarak son yıllarda özellikle bireysel başvuru yoluyla hak ihlallerinin birçoğunun önüne geçildiği, bu durum karşısında silahlı kuvvetlerde bu disiplin cezasının bir hayli azaltıldığı görülmektedir. Ayrıca Anayasa Mahkemesi’nin oda hapsi disiplin cezası ile ilgili olarak başvuru tarihinin belirlenmesinde cezanın kesinleşme tarihini esas aldığı, AİHM’ in ise bu noktada daha demokratik olarak kişinin o an başvuru yapamayacağını düşünerek cezanın infaz edilmesinden sonraki tarihi esas aldığı görülmektedir.

Bütün bu anlattıklarımızdan yola çıkarak diyebiliriz ki, anlattığımız sorunların büyük bir çoğunluğu uygulama odaklı olduğu, kanun koyucunun hukuksal düzenlemeler yaparak kısmi değişiklikler ve eklemelerle beraber uygulayıcıların hükmü doğru tatbiki halinde uygulamanın hukuka uygun hale geleceği ve sorunları ortadan kaldıracığı açıktır. Bu noktada uygulayıcılarda meydana gelen eğitsel ve niceliksel eksiklikler tamamlanarak, işlemlerde kanunun amacına ve ruhuna uygun bir şekilde karar verilmelidir. Aksi takdirde kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı kişisel ve keyfi uygulamalarla ihmal edilmiş olacak ve hukuki sorumluluklar doğacaktır. Bu noktada diyebiliriz ki, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik yapılacak her türlü yeni ve amacına uygun düzenleme, ülkemizin demokratik yapısının daha güçlenmesine, ayrıca kişilere bu hususta bir güvence getirerek, huzurlu ve güvenilir bir ortamın yaratılmasına katkıda bulunmuş olacaktır.

14 KILINÇ, Bahadır, “Karşılaştırmalı Anayasa Yargısında Bireysel Başvuru(Anayasa Şikayeti) Kurumu ve Türkiye Açısından Uygulanabilirliği”, Anayasa Yargısı Dergisi, C.25, Ankara, 2008, s.49.

KAYNAKÇA

AYM, F.H.H., B.No:2013/1419, 15/04/2015, s.10-11.

AYM, G.S., B. No:2012/832, 12/02/2013, s18.

AYM, Hasan Baki Gülcan, B.No:2013/760, 12/03/2015, s.8-9.

AYM, Y.C.K., 2012/889, 26/03/2013.

De Wilde, Ooms And Versyp/Belçika, B. No: 2832/66, 2835/66, 2899/66 ve 18/6/1971, §78.

Engel ve Diğerleri/Hollanda, B. No: 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72 ve 8/6/1976, § 68, § 85.

EKİNCİ/SAĞLAM, 66 Soruda Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru, s. 9.

KILIÇ, Haşim “Bireysel Başvuru ve Dünyadaki Uygulaması”, Anayasa Yargısı, 26, 2009.

KILINÇ, Bahadır, “Karşılaştırmalı Anayasa Yargısında Bireysel Başvuru(Anayasa Şikayeti) Kurumu ve Türkiye Açısından Uygulanabilirliği”, Anayasa Yargısı Dergisi, C.25, Ankara, 2008, s.49.

Kirkit ve Diğerleri/Türkiye(kk), no.32297/07, 05/04/2011.

Pulatlı/Türkiye, B.No:38665/07, 26/4/2011, s 28-32.

Tengilimoğlu ve Diğerleri/Türkiye, no.26938/08 vd., 5/6/2012, s.35.